

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Β' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
02/12/2018

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.

Θεματικό κέντρο: Η αντικειμενικότητα στη δημοσιογραφία

Νοηματικοί άξονες ανά παράγραφο:

1^η: Η αντικειμενικότητα συνιστά βασική αρχή της δημοσιογραφικής δεοντολογίας

2^η: Η ακριβής παρουσίαση των γεγονότων καθίσταται αδύνατη λόγω των υποκειμενικών επιλογών που γίνονται ως προς την παρουσίασή τους

3^η: Ο υποκειμενισμός στον τρόπο προβολής των ειδήσεων είναι ως ένα βαθμό θεμιτός

4^η: Η στάση που τηρούν τα Μ.Μ.Ε. προκαταβολικά για γεγονότα κατευθύνει τις προθέσεις των πολιτών

5^η: Τα Μ.Μ.Ε. έχουν τη δύναμη να επηρεάζουν σκόπιμα την κοινή γνώμη και αυτό αντιβαίνει στη δημοκρατία

6^η: Χρειάζεται όξυνση της παρατηρητικότητας των δεκτών σε περιπτώσεις παραπληροφόρησης, οι οποίες δεν ακυρώνουν την ανάγκη για ελευθεροτυπία

20 μονάδες

B1

Οδηγίες ανάπτυξης:

- θεματική περίοδος: ελαφρά αναδιατύπωση του αποσπάσματος, γλωσσική εξομάλυνση με χρήση αναφορικής λειτουργίας του λόγου

- λεπτομέρειες: προτεινόμενος τρόπος ανάπτυξης «αίτια και αποτελέσματα»

- κατακλείδα: σύντομο συμπέρασμα

Κρίνεται αναγκαία σήμερα η αφύπνιση της προσοχής των αναγνωστών ή των θεατών προκειμένου να αναγνωρίζουν περιπτώσεις συγκάλυψης ή εξωραϊσμού της πραγματικότητας από τα Μ.Μ.Ε. Ειδικότερα, απαραίτητα εφόδια, κατά την παρακολούθηση της τρέχουσας επικαιρότητας, για τους δέκτες είναι η οξυμένη κριτική ικανότητα και η νοητική εγρήγορση, ώστε να αντιλαμβάνονται τις έντεχνες απόπειρες παραπληροφόρησης. Παράλληλα, η αφιέρωση χρόνου ως προς τη διασταύρωση πληροφοριών αλλά και η διήθησή τους επιβάλλεται, για να μπορεί το άτομο να ελέγχει την αξιοπιστία των ειδήσεων και να διαμορφώνει σφαιρική εικόνα για τα γεγονότα. Τέλος, δεδομένης της προπαγανδιστικής συχνά χρήσης της γλώσσας από τους δημοσιογράφους, η γλωσσική καλλιέργεια του δέκτη είναι απαραίτητη, ώστε να εντοπίζει πτυχές της πραγματικότητας που αποσιωπούνται, υποβαθμίζονται, υπερτονίζονται ή παραποιούνται. Επαφίεται, λοιπόν, στο έργο της Παιδείας να αναπτύξει στους μαθητές από νωρίς δεξιότητες «μιντιακού αλφαριθμητισμού».

10 μονάδες

B2. Ο τρόπος ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου είναι με **παραδείγματα**, καθώς στις λεπτομέρειες της παραγράφου χρησιμοποιεί ο συγγραφέας παραδείγματα από την καθημερινότητα προκειμένου να επιβεβαιώσει τη θέση της θεματικής περιόδου ότι η κατασκευή γεγονότων παίρνει συχνά τη μορφή πρόβλεψης («**Ας πάρουμε, για παράδειγμα**, μια αναγγελόμενη απεργία»).

3 μονάδες

B3.

Τίτλος με σχόλιο: «Η αντικειμενικότητα των ειδήσεων θυσιάζεται στο βωμό του κέρδους».

Τίτλος χωρίς σχόλιο: «Η σπουδαιότητα της αντικειμενικής ενημέρωσης».

4 μονάδες

B4. Το ρηματικό πρόσωπο που κυριαρχεί στο κείμενο είναι το **γ' ενικό**. Ο συντάκτης επέλεξε το γ' ενικό πρόσωπο, διότι επιθυμεί να προσδώσει αντικειμενικότητα, αμεροληψία, ουδετερότητα, αφού οι επισημάνσεις του φαίνονται αναμφισβήτητες και γενικώς αποδεκτές. Ακόμα αποστασιοποιείται από τη συμμετοχή και καθίσταται αντικειμενικός παρατηρητής. Το μήνυμά του είναι γενικόλογό και με καθολικό κύρος. Τέλος αποφεύγει την άμεση αναφορά, καθιστώντας το μήνυμά υπαινικτικό.

3 μονάδες

B5. α)

Εμφανίζονται = παρουσιάζονται, προβάλλονται

Αλλοίωση = παραποίηση, διαστρέβλωση, παραφθορά

Υπογραμμισθεί = τονιστεί, προσδιοριστεί, ξεχωρίσει

Αναπόφευκτες = αναπόδραστες, αναπότρεπτες

Έλλειψη = απουσία, ανυπαρξία

5 μονάδες

β)

Αντικειμενικότητας ≠ υποκειμενικότητας

Παραδεχτούμε ≠ απορρίψουμε, διαψεύσουμε

Συμμετοχή ≠ αποχή

Παρακίνηση ≠ αποθάρρυνση

Αναμφισβήτητο ≠ αμφισβητήσιμο, αβέβαιο

5 μονάδες

Γ1. Μονάδες 50 [Π=25, Ε=15, Δ=10]

Η παραγωγή λόγου θα εγγραφεί στο κειμενικό είδος της ομιλίας (προσχεδιασμένος προφορικός λόγος)

Επικοινωνιακό πλαίσιο: προσφώνηση, αποφώνηση με χρήση πρώτου ενικού – πληθυντικού και β' πληθυντικού προσώπου και την επίκληση στη λογική, χωρίς να αποκλείουμε την ύπαρξη συναισθήματος στον πρόλογο και τον επίλογο.

Πρόλογος: σύντομη αναφορά και καταγραφή των δύο αξόνων που θα κινηθεί η ομιλία σε συνδυασμό με την επισήμανση του ρόλου των Μ.Μ.Ε.

Προσφώνηση: Κυρίες και κύριοι,

Ιδιότητα: ... ως εκπρόσωπος των συμμαθητών μου,

Αναφορά στην περίπτωση: ... Η πρωτοβουλία αυτή της διεύθυνσης του σχολείου, μας δίνει τη δυνατότητα να ανταλλάξουμε σκέψεις και προβληματισμούς πάνω στα θέματα που μας απασχολούν καθημερινά.

Θέμα: ... θα ήθελα να εκθέσω τον προβληματισμό μου για τις δυσλειτουργίες των Μ.Μ.Ε στις μέρες μας, τα οποία αποτελούν σημείο αναφοράς για τους πολίτες και την επαφή τους με την εξουσία.

Μεταβατική

Επιβεβαίωση του δεδομένου: αναφορά στην διεύθυνση των Μ.Μ.Ε στην καθημερινή ζωή των ατόμων και στην αντιστροφή του ρόλου τους που αποκτά πλέον αρνητικό πρόσημο.

Ενδεικτικοί άξονες για την αξιολόγηση του περιεχομένου (Μονάδες 25)

Κυρίως θέμα

Ζητούμενο α) αρνητικές λειτουργίες που επιτελούν σήμερα τα Μ.Μ.Ε

1. κοινωνικό:

-**παραπληροφορούν**, διογκώνοντας σκόπιμα, όταν εξυπηρετούν συγκεκριμένα συμφέροντα, κάποια γεγονότα και αποσιωπώντας άλλα' προβάλλουν βία, σκάνδαλα και σπιλώνουν υπολήψεις επωνύμων και ανωνύμων (κιτρινισμός του τύπου)

-παθητικοποιούν, **χειραγωγούν**, οπαδοποιούν και μαζοποιούν το άτομο, αποπροσανατολίζοντάς το
-απομονώνουν και **αλλοτριώνουν** τα άτομα, ιδίως η τηλεόραση, με την ουσιαστική κατάργηση του διαλόγου

-συμβάλλουν στην **αύξηση της βίας** και της εγκληματικότητας, με την καθημερινή προβολή ανάλογων σκηνών και θεμάτων

-ενισχύουν φαινόμενα **κοινωνικού ρατσισμού**, όπως υποβάθμιση της γυναίκας, μεροληπτική στάση σε μειονότητες (ασθενείς AIDS, άτομα με αναπηρίες κλπ.)

-κατασκευάζουν, διαδίδουν και επιβάλλουν με επιλεκτικό τρόπο **κοσμοειδωλα** και κοσμοεικόνες
-εκμετάλλευση του ανθρώπινου πόνου από εκπομπές τύπου ριάλιτι.

2. πολιτικό:

-καθίστανται όργανα **προπαγάνδας**, υπηρετώντας τυφλά ιδεολογίες και κόμματα
-προωθούν ηγέτες και **υπονομεύουν τη δημοκρατία**, φιμώνοντας το διάλογο και καλλιεργώντας κλίμα μεσσιανισμού και φανατισμού
-**παραπληροφορούν** και προξενούν «πλύση εγκεφάλου» με την προπαγάνδα.

3. πνευματικό:

-πλήττουν θανάσιμα της **ελευθερία της βούλησης**
-**αδρανοποιούν** πνευματικά το άτομο, το φανατίζουν και το απομακρύνουν από την αλήθεια
-προβάλλουν **προγράμματα χαμηλής ποιότητας** και υποβαθμίζουν την υπάρχουσα καλαισθησία, δίχως να προωθούν ανανέωση των ευαισθησιών
-προσφέρουν στο κοινό εκείνο που θέλει, γιατί υπηρετούν το «**νόμο της προσφοράς και της ζήτησης**»
-**στερούν τον ελεύθερο χρόνο** από τα άτομα και τη δυνατότητα να στραφούν προς τη γνήσια ψυχαγωγία
-αιχμαλωτίζουν, σε μεγάλο βαθμό, τη σκέψη και την προσοχή των ατόμων, τροφοδοτούν τις συζητήσεις και τις προσανατολίζουν
-υποκαθιστούν, συχνά, το λόγο και μετατρέπουν τη θέαση και την ακρόαση σε καθημερινές μηχανικές τελετουργίες
-συντελούν στη συντήρηση επιλεγμένων **στερεότυπων** και αναπαράγουν προκαταλήψεις, στάσεις και τρόπους ζωής, σκέψης και δράσης.

4. ηθικό:

-**αμβλύνουν την ηθική** του σύγχρονου ανθρώπου, με την προβολή ανάλογων προτύπων
-**προβάλλουν την απαξία** ως είδηση, παρουσιάζοντας την ως κοινωνικό δεδομένο
-αναπτύσσονται με τον πιο απόλυτο **κομφορμισμό**, στο πεδίο των ηθών, των πολιτισμικών αξιών, ακόμη κι όταν διατείνονται αμεροληψία.

5. εθνικό:

-ορισμένα καλλιεργούν τον **εθνικισμό**
-**αμβλύνουν την εθνική συνείδηση** με την αποστροφή προς την παράδοση, την προβολή ξένων προτύπων, την καλλιέργεια του μιμητισμού (ξενομανία).

Με τη χρήση μεταβατικής παραγράφου περνάμε στο δεύτερο ερώτημα για να αναφερθούμε στις προϋποθέσεις, ώστε τα Μ.Μ.Ε να εξυπηρετούν την ανάγκη της ορθής πληροφόρησης.

Μεταβατική: Επειδή, όμως η αντικειμενική και έγκυρη ενημέρωση συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα κάθε πολίτη μιας δημοκρατικής κοινωνίας είναι ανάγκη να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις προκειμένου τα Μ.Μ.Ε να εξυπηρετούν την ανάγκη αυτή.

Ζητούμενο β) προϋποθέσεις, ώστε τα Μ.Μ.Ε να εξυπηρετούν την ανάγκη της ορθής πληροφόρησης.

1. Ύπαρξη **δημοκρατίας**, για την εξασφάλιση της **ελευθεροτυπίας**.
2. **Δημοσιογραφική δεοντολογία** για έγκυρη ενημέρωση (κοινωνική ευθύνη δημοσιογράφων, επαγγελματική ακεραιότητα, σεβασμός της ιδιωτικής ζωής και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, σεβασμός του δημόσιου συμφέροντος).
3. Παρουσία πολλών **κοινωνικών φορέων** στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας της πληροφόρησης.
4. **Αποδέσμευση από** κάθε είδους πολιτικές και οικονομικές **εξαρτήσεις**.
5. Θεσμοθέτηση και ενεργοποίηση από την **πολιτεία** των **οργάνων** που θα **διασφαλίζουν** την αδέσμευτη και απρόσκοπτη λειτουργία τους.
6. **Αξιοκρατική επιλογή στελεχών** που θα επανδρώνουν τις καίριες θέσεις, καθώς και ατόμων με ηθικό και ψυχικό σθένος, ικανών να προσπερνούν τα προσωπικά τους συμφέροντα.
7. **Εκλαϊκευση των επιστημονικών και φιλοσοφικών θεμάτων**, ώστε να γίνονται κατανοητά από τους απλούς ανθρώπους.

Επίλογος: Ανακεφαλαίωση, έκφραση επιθυμίας και αισιόδοξη πρόταση για επαναπροσδιορισμό του ρόλου τους προκειμένου να λειτουργήσουν ξανά τα Μ.Μ.Ε ως σύμμαχοι των πολιτών.

Αποφώνηση: Ευχαριστώ για την προσοχή σας

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

**ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ ΕΛΣΑ
ΒΕΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΠΟΡΟΥΤΖΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΝΤΕΛΜΠΙΖΗ ΜΑΡΙΑ
ΠΑΠΠΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**